

Przykładowy program nauczania do umiejętności dodatkowej (DUZ) dla zawodu technik farmaceutyczny 321301

Działania profilaktyczne i lecznicze COVID-19 z farmakologicznego punktu widzenia – zasada DDM

Oś priorytetowa II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji

Działanie 2.15 Kształcenie i szkolenie zawodowe dostosowane do potrzeb zmieniającej się gospodarki

Konkurs nr POWR.02.15.00-IP.02-00-001/21 Opracowanie programów nauczania do umiejętności dodatkowych dla zawodów (DUZ) – II Etap (DUZ II)

PUBLIKACJA BEZPŁATNA

2023

Spis treści

1.	Założenia ogólne.....	4
1.1.	Krótki opis dodatkowej umiejętności zawodowej..	5
1.2.	Uzasadnienie ujęcia w programie nauczania zawodu dodatkowej umiejętności zawodowej, odnoszące się do potrzeb na rynku pracy	6
2.	Założenia organizacyjne.....	7
2.1.	Liczba godzin przewidzianych na realizację programu dodatkowej umiejętności zawodowej.....	8
2.2.	Wymagane kwalifikacje osób prowadzących zajęcia w ramach dodatkowej umiejętności zawodowej.....	9
2.3.	Wyposażenie dydaktyczne niezbędne do realizacji programu dodatkowej umiejętności zawodowej (DUZ)	10
2.4.	Wymagania wobec osób kształconych zgodnie z programem dodatkowej umiejętności zawodowej.....	11
3.	Cele kształcenia – zadania zawodowe – określone dla dodatkowej umiejętności zawodowej.....	13
4.	Wykaz efektów kształcenia określonych dla dodatkowej umiejętności zawodowej wraz z kryteriami ich weryfikacji.....	14
5.	Plan nauczania dodatkowej umiejętności zawodowej.....	18
6.	Program nauczania przedmiotów wyodrębnionych w ramach dodatkowej umiejętności zawodowej.....	20
6.1.	Podstawy profilaktyki zdrowotnej w zakresie przeciwdziałania epidemii i powikłań chorobowych	20

6.2. Profilaktyka zdrowotna w zakresie przeciwdziałania epidemii i powikłań chorobowych w praktyce	27
7. Ewaluacja programu nauczania dodatkowej umiejętności zawodowej.....	33
7.1. Obszary ewaluacji	34
7.2. Wskaźniki osiągnięcia celu ewaluacji	34
7.3. Przykładowe narzędzia ewaluacji	49
8. Wykaz proponowanej literatury.....	51
8.1. Podręczniki i publikacje naukowe	52
8.2. Witryny internetowe	53
8.3. Zalecenia, normy, noty aplikacyjne.....	54

1. Założenia ogólne

Technik farmaceutyczny jest zawodem z branży opieki zdrowotnej. Według Klasyfikacji Zawodów i Specjalności (KZiS) na potrzeby rynku pracy zaliczany jest do średniego personelu do spraw zdrowia. Powstał w wyniku zapotrzebowania zgłoszonego ze środowiska branży farmaceutycznej na fachowy personel techniczny aptek, wykonujący czynności zawodowe pod kierownictwem i opieką farmaceuty.

Absolwent szkoły prowadzącej kształcenie w zawodzie technik farmaceutyczny powinien być przygotowany do wykonywania zadań zawodowych w zakresie kwalifikacji MED.09. Sporządzanie i wytwarzanie produktów leczniczych oraz prowadzenie obrotu produktami leczniczymi, wyrobami medycznymi, suplementami diety i środkami spożywczymi specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz innymi produktami dopuszczonymi do obrotu w aptece na podstawie przepisów prawa:

- 1) sporządzania i wytwarzania produktów leczniczych, suplementów diety i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, sporządzania preparatów leczniczych do żywienia pozajelitowego, do żywienia dojelitowego, produktów radiofarmaceutycznych, wytwarzania płynów infuzyjnych, przygotowywania roztworów do hemodializy i dializy dootrzewnowej oraz przygotowywania leków w dawkach dziennych, w tym leków cytostatycznych zgodnie z uprawnieniami wynikającymi z przepisów obowiązujących na terenie Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) prowadzenia obrotu produktami leczniczymi i wyrobami medycznymi oraz innymi produktami dopuszczonymi do obrotu aptecznego i pozaaptecznego na podstawie przepisów prawa zgodnie z uprawnieniami wynikającymi z przepisów prawa obowiązujących na terenie Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) współuczestniczenia w analizach produktów leczniczych i wyrobów medycznych w laboratoriach zgodnie z uprawnieniami wynikającymi z przepisów prawa obowiązujących na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

1.1. Krótki opis dodatkowej umiejętności zawodowej

Słuchacz kształcący się w zawodzie technik farmaceutyczny w ramach dodatkowej umiejętności zawodowej Działania profilaktyczne i lecznicze COVID-19 z farmakologicznego punktu widzenia – zasada DDM ma możliwość uzyskania przede wszystkim praktycznych umiejętności w zakresie profilaktyki i leczenia COVID-19. Wprowadzenie zagadnień związanych z działaniami profilaktycznymi w zakresie przeciwdziałania epidemii COVID-19, w tym m.in. organizacja punktów szczepień w aptecce zostało podyktowane koniecznością zaangażowanie osób zatrudnionych w aptekach prowadzenia działań promujących profilaktykę i wykonywanie szczepień ochronnych przeciw COVID-19. Okazało się to w pandemii bardzo skutecznym sposobem na poprawę dostępności do rzetelnych informacji o skutkach zachorowań, możliwości zapobiegania zakażeniom poprzez szczepienia i tym samym zwiększenie poziomu wyszczepialności.

Po zakończeniu zajęć w zakresie dodatkowej umiejętności zawodowej słuchacz będzie potrafił:

- samodzielnie prowadzić działania profilaktyczne w zakresie przeciwdziałania epidemii COVID-19 w tym kampanię promującą profilaktykę przeciw COVID-19,
- prowadzić działania dotyczące wspomagania leczenia chorób pocovidowych,
- analizować materiały dotyczące najnowszych trendów w medycynie związanych z rozwojem epidemii COVID-19 i powikłań chorobowych,
- dokumentować działania profilaktyczne związane z przeciwdziałaniem epidemii COVID-19 i leczeniem powikłań pocovidowych.

Z punktu widzenia zapotrzebowania rynku pracy oraz pracodawców, dodanie dodatkowych umiejętności zawodowych w ramach zawodu technik farmaceutyczny, powinno przyczynić się do lepszej rozpoznawalności danego zawodu oraz podniesienia jego atrakcyjności.

1.2. Uzasadnienie ujęcia w programie nauczania zawodu dodatkowej umiejętności zawodowej, odnoszące się do potrzeb na rynku pracy

„Kolejne fale pandemii są nieuniknione. Zaangażowanie personelu apteki w działania profilaktyczne pozwoli na odciążenie osób wykonujących pozostałe zawody medyczne. Wskazuje się również na objęcie opieką kolejnych grup pacjentów i zwiększenie efektywności działań systemowych. Ważnym elementem jest również skrócenie ścieżki pacjenta. Apteki są dostępne w wielu miejscach, w których ośrodki zdrowia nie działają lub działają w bardziej ograniczonym przedziale czasowym. Również w tych miejscowościach, w których nie ma problemów z dostępem do POZ, zazwyczaj mimo wszystko apteka jest czynna dłużej i jest łatwiej dostępna niż POZ.

Obecnie apteki i punkty apteczne są szeroko angażowane przeciwdziałanie epidemii COVID-19. Wobec braków kadrowych w sektorze ochrony zdrowia, od kilku lat widoczna jest tendencja do rozszerzania kompetencji zawodowych osób wykonujących zawody medyczne. Farmaceuta na gruncie nowej ustawy zyskał większą autonomię zawodową. Duży nacisk jest kładziony na aktywniejszy udział farmaceuty w zapewnieniu pacjentowi porad i opieki farmaceutycznej”.

Na tle innych krajów Unii Europejskiej, Polska ma zdecydowanie zbyt wysoką liczbę aptek względem liczby mieszkańców. Dodatkowo problemem jest ich nierównomierne rozmieszczenie na terenie kraju. Sytuacji nie poprawiła nowelizacja z dnia 25 czerwca 2017r. Prawa farmaceutycznego (Dziennik Ustaw 2017, poz. 1015) wprowadzająca wymóg prowadzenia aptek przez farmaceutów (tzw. AdA – Apteka dla Aptekarza). Nie doprowadziła ona bowiem do oczekiwanego masowego zamykania aptek. Duża liczba aptek przekłada się na braki kadrowe, pomimo że teoretycznie liczba osób posiadających kwalifikacje farmaceuty w Polsce powinna być dostateczna dla zabezpieczenia potrzeb zdrowotnych w tym obszarze. Niezależnie jednak od przyczyn tego stanu rzeczy, niedobory farmaceutów i przekazanie w ich ręce części kompetencji lekarzy, sprawiają, że tym bardziej potrzebne są osoby posiadające kwalifikacje technika farmaceutycznego.

W znaczącej mierze wspierają one pracę farmaceuty, stąd też uzasadnione jest wyposażenie ich w dodatkowe kompetencje zawodowe.

Dodatkowe Umiejętności Zawodowe związane z przeciwdziałaniem pandemii – ze szczególnym uwzględnieniem zasady DDM – Dystans, Dezynfekcja, Maseczka stanowią istotne uzupełnienie kwalifikacji przyszłych absolwentów kierunku technik farmaceutyczny.

Z perspektywy pracodawcy najczęściej bardziej atrakcyjny jest pracownik, który posiada więcej kompetencji zawodowych. Może on liczyć na szybsze znalezienie pracy i lepsze zarobki. Biorąc pod uwagę aktualne trendy epidemiologiczne, wyposażenie absolwenta kierunku technik farmaceutyczny w umiejętności związane z przeciwdziałaniem pandemii, znacząco zwiększa jego atrakcyjność zawodową. Każda apteka jest siłą rzeczy zaangażowana w zwalczanie pandemii: obsługuje pacjentów zakażonych COVID-19 i ich bliskich, osoby zmagające się z powikłaniami pocovidowymi i osoby szukające porady w zakresie możliwości uniknięcia zakażenia. Technik farmaceutyczny posiadający odpowiednie przygotowanie w tym obszarze będzie lepiej przygotowany do czekających go wyzwań zawodowych, a jego kompetencje stawiają go w korzystniejszej sytuacji na rynku pracy niż osoby nieprzeszkolone w niezbędnym zakresie.

2. Założenia organizacyjne

2.1. Liczba godzin przewidzianych na realizację programu dodatkowej umiejętności zawodowej

Technik farmaceutyczny 321301.

Podstawa programowa kształcenia w zawodzie obejmuje kwalifikację: MED.09.

Sporządzanie i wytwarzanie produktów leczniczych oraz prowadzenie obrotu produktami leczniczymi, wyrobami medycznymi, suplementami diety i środkami spożywczymi specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz innymi produktami dopuszczonymi do obrotu w aptece na podstawie przepisów prawa.

Program nauczania kursu dodatkowych umiejętności zawodowych Działania profilaktyczne w zakresie przeciwdziałania epidemii COVID-19 dla zawodu technik farmaceutyczny 321301 w branży medycznej może być realizowany w trybie dziennym stacjonarnym w szkole policealnej dla młodzieży. Zawód technika farmaceutycznego jest na poziomie IV Polskiej Ramy Kwalifikacji. Absolwent otrzymuje dyplom technika farmaceutycznego po ukończeniu kwalifikację MED.09. Sporządzanie i wytwarzanie produktów leczniczych oraz prowadzenie obrotu produktami leczniczymi, wyrobami medycznymi, suplementami diety i środkami spożywczymi specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz innymi produktami dopuszczonymi do obrotu w aptece na podstawie przepisów prawa. Minimalny czas realizacji programu nauczania kwalifikacji MED.09 z podstawy programowej wynosi 1792 godzin.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 roku w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół, łączna liczba godzin przeznaczona na kształcenie zawodowe w szkole policealnej wynosi 56 w przypadku technika farmaceutycznego mamy do czynienia z 2,5-letnim okresem nauczania więc musimy proporcjonalnie zwiększyć wymiar godzin.

Do obliczeń przyjmuje się, że minimum w każdym roku jest 30 tygodni, co stanowi 2100 godzin. Różnica między minimalną liczbą godzin wynikającą z ramowego planu

nauczania, a liczbą godzin wynikającą z podstawy programowej wynosi 308 godzin. Jest to liczba godzin, która może być przeznaczona na zajęcia w ramach dodatkowych umiejętności zawodowych.

Na realizację programu dodatkowej umiejętności zawodowej – Działania profilaktyczne i lecznicze COVID-19 z farmakologicznego punktu widzenia – zasada DDM przeznaczono 100 godzin dydaktycznych, w tym 60 godzin dydaktycznych na ćwiczenia praktyczne.

2.2. Wymagane kwalifikacje osób prowadzących zajęcia w ramach dodatkowej umiejętności zawodowej

Umiejętności zawodowej określają przepisy w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli tekst jedn. dz. u. z 2020r.poz.1289). Szczegółowe wymagania osób prowadzących zajęcia to ukończone:

- 1) studia pierwszego lub drugiego stopnia wydział lekarski, pielęgniarstwo, ratownictwo medyczne – zaświadczenie potwierdzające co najmniej 3-letnie doświadczenie zawodowe w udzielaniu świadczeń opieki zdrowotnej w jednostkach systemu, tj. w zespołach ratownictwa medycznego lub w szpitalnych oddziałach ratunkowych) oraz posiadanie przygotowania pedagogicznego lub
- 2) studia pierwszego lub drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, na kierunku, którego program studiów obejmuje wiedzę i umiejętności z zakresu nauczanego przedmiotu wskazanego w programie dodatkowej umiejętności zawodowej oraz posiadanie przygotowania pedagogicznego lub
- 3) studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie na kierunku (specjalności) innym niż wymienione w pkt 1 i 2, i studia podyplomowe w zakresie nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć dodatkowej umiejętności zawodowej oraz posiadanie przygotowania pedagogicznego i/lub

4) posiadanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie technik farmaceutyczny lub dyplomu zawodowego w zawodzie technik farmaceutyczny wydanych przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną z doświadczeniem specjalisty farmaceuty oraz przygotowanie pedagogiczne

2.3. Wyposażenie dydaktyczne niezbędne do realizacji programu dodatkowej umiejętności zawodowej (DUZ)

Szkoła kształcąca w zawodzie technika farmaceutycznego realizująca program dodatkowej umiejętności zawodowej Działania profilaktyczne i lecznicze COVID-19 z farmakologicznego punktu widzenia – zasada DDM powinna być posiadać:

- pracownię apteczną wyposażoną w sprzęt i aparaturę symulującą warunki w aptecce ogólnodostępnej, z dostępem do oprogramowania komputerowego w pracowni komputerowej,
- pracownię:
 - ze stanowiskiem komputerowym dla prowadzącego zajęcia podłączone do sieci lokalnej z dostępem do Internetu, z urządzeniem wielofunkcyjnym i z projektorem multimedialnym lub tablicą interaktywną lub monitorem interaktywnym,
 - stanowiska komputerowe dla uczestników (jedno stanowisko dla jednego słuchacza) podłączone do sieci lokalnej z dostępem do internetu, z pakietem programów biurowych, z oprogramowaniem graficznym,
 - plansze, prezentacje, filmy dydaktyczne przedstawiające budowę człowieka, produkty farmakologiczne, informacje o najnowszych osiągnięciach profilaktyki COVID-19,
 - zestawy ćwiczeń, instrukcje do ćwiczeń, pakiety edukacyjne dla uczestników, testy, karty pracy dla słuchaczy, czasopisma branżowe, filmy i prezentacje multimedialne związane z COVID-19,

- zestaw przepisów prawa farmaceutycznego, filmy dydaktyczne przedstawiające współpracę z osobą podejrzaną o zarażenie się wirusem COVID-19,
- przyrządy do osłuchiwania pacjentów(stetoskop), lampa zabiegowa, wózek reanimacyjny z wyposażeniem, defibrylator manualny z kardiowersją i stymulacją przezskórną, możliwość AED, mankiet ciśnieniowy oraz środki ochrony,
- zestaw wyposażenia prezentacyjnego i komunikacyjnego zawierający m.in. tablicę interaktywną, laptop, projektor multimedialny, system nagłośnienia, tor wizyjny z systemem kamer i audio umożliwiającymi rejestrację działań słuchaczy, wyświetlanie materiałów instruktażowych, bezpośrednią komunikację między słuchaczami a nauczycielem,
- zestaw wyposażenia sanitarnego i higienicznego zawierający m.in.: dozownik na mydło, ręczniki, środek dezynfekcyjny, kosz na odpady.

2.4. Wymagania wobec osób kształconych zgodnie z programem dodatkowej umiejętności zawodowej

Wymagania formalne dla uczestników określone są przez podmiot realizujący kształcenie, np. szkołę, pracodawcę itp. W realizacji danej umiejętności bardzo ważne są wymagania psychofizyczne i zdrowotne oraz wskazane są takie cechy uczestnika jak m.in.: samodzielność, kreatywność, odpowiedzialność, odporność na stres, cierpliwość, dokładność, a także podzielność uwagi, umiejętność współpracy i nawiązywania kontaktu, umiejętność podejmowania szybkich decyzji.

Osoby kształcone zgodnie z programem dodatkowej umiejętności zawodowej Działania profilaktyczne i lecznicze COVID-19 z farmakologicznego punktu widzenia – zasada DDM – powinny przed rozpoczęciem zajęć objętych programem DUZ, mieć realizowane przynajmniej następujące jednostki efektów kształcenia wynikające z podstawy programowej kształcenia w zawodzie technik farmaceutyczny dla kwalifikacji MED.09.

Sporządzanie i wytwarzanie produktów leczniczych oraz prowadzenie obrotu produktami leczniczymi, wyrobami medycznymi, suplementami diety i środkami spożywczymi specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz innymi produktami dopuszczonymi do obrotu w aptecce na podstawie przepisów prawa.

- MED.09.1. Bezpieczeństwo i higiena pracy.
- MED.09.2. Podstawy zawodu technik farmaceutyczny.
- MED.09.3. Sporządzanie i wytwarzanie produktów leczniczych i preparatów leczniczych na podstawie i w zakresie określonym w przepisach prawa obowiązujących na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.
- MED.09.4. Przeprowadzanie inwentaryzacji i rozliczanie jej wyników
Współuczestniczenie w analizie produktów leczniczych i wyrobów medycznych w laboratoriach na podstawie i w zakresie określonym w przepisach prawa obowiązujących na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.
- MED.09.5. Zaopatrywanie w wyroby medyczne, suplementy diety, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz produkty kosmetyczne na podstawie i w zakresie określonym w przepisach prawa obowiązujących na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.
- MED.09.6 Prowadzenie obrotu produktami leczniczymi i wyrobami medycznymi w aptekach, punktach aptecznych oraz placówkach obrotu pozaaptecznego oraz innymi produktami dopuszczonymi do obrotu na podstawie i w zakresie określonym w przepisach prawa obowiązujących na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Cele kształcenia – zadania zawodowe – określone dla dodatkowej umiejętności zawodowej

Po realizacji kształcenia w zakresie dodatkowej umiejętności zawodowej Działania profilaktyczne i lecznicze COVID-19 z farmakologicznego punktu widzenia – zasada DDM, słuchacz powinien być przygotowany do:

- prowadzenia działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania epidemii COVID-19,
- prowadzenia działań leczniczych w zakresie COVID-19.

4. Wykaz efektów kształcenia określonych dla dodatkowej umiejętności zawodowej wraz z kryteriami ich weryfikacji

Tabela 1. Wykaz efektów kształcenia określonych dla dodatkowej umiejętności zawodowej wraz z kryteriami ich weryfikacji

Efekty kształcenia. Słuchacz:	Kryteria weryfikacji. Słuchacz:
<ul style="list-style-type: none"> • stosuje przepisy prawa farmaceutycznego i procedury wewnętrzne aptek ogólnodostępnych dotyczące COVID-19. 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje przepisy prawa farmaceutycznego i wewnętrznego aptek ogólnodostępnych, • stosuje wybrane przepisy prawa cywilnego, • ocenia zgodność wykonywanych czynności technika farmaceutycznego z obowiązującymi przepisami i procedurami.
<ul style="list-style-type: none"> • podejmuje działania w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki związane z epidemią COVID-19. 	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcia: epidemia, koronawirus – SARS-Cov-2, promocja zdrowia, edukacja zdrowotna, wychowanie zdrowotne, profilaktyka, polityka zdrowotna, • wskazuje możliwości zarażenia się koronawirusem, • dobiera metody ochrony przed infekcją, • rozróżnia podmioty realizujące promocję zdrowia i profilaktykę w związku z epidemią COVID-19, • dobiera metody profilaktyki, jakie można

<p>Efekty kształcenia.</p> <p>Słuchacz:</p>	<p>Kryteria weryfikacji.</p> <p>Słuchacz:</p>
	<p>realizować w pracy zawodowej,</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia udział technika farmaceutycznego w promocji zdrowia i profilaktyce podczas epidemii, • współdziała z organizacjami w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki dotyczących COVID-19, • udziela samodzielnych porad z zakresu profilaktyki COVID-19, • charakteryzuje program edukacji zdrowotnej dotyczącej walki ze skutkami epidemii COVID-19.
<ul style="list-style-type: none"> • promuje zasadę DDM. 	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje znaczenie skrótu DDM, • dobiera sposoby dezynfekcji rąk i odkażania powierzchni, • określa wpływ zachowania odpowiedniego dystansu na możliwość zarażenia się wirusem, • rozróżnia rodzaje maseczek, • określa wpływ noszenia maseczek na przenoszenie wirusa COVID-19.
<ul style="list-style-type: none"> • promuje szczepienia przeciw COVID-19 jako element profilaktyki. 	<ul style="list-style-type: none"> • gromadzi informacje dotyczące szczepionek przeciw COVID-19, • interpretuje informacje dotyczące

<p>Efekty kształcenia.</p> <p>Słuchacz:</p>	<p>Kryteria weryfikacji.</p> <p>Słuchacz:</p>
	<p>szczepień i profilaktyki przed ekspozycyjnej,</p> <ul style="list-style-type: none"> • prowadzi działania promujące szczepienia, • wskazuje podstawowe wątpliwości dotyczące szczepień.
<ul style="list-style-type: none"> • promuje prozdrowotny tryb życia 	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcie zdrowia, wychowania prozdrowotnego, • promuje zasady prowadzenie zdrowego i higienicznego trybu życia, • kształtuje wyobraźnię i kulturę zdrowotną, • pomaga rozwijać zachowania zdrowego i higienicznego trybu życia, • pomaga znaleźć sposób na prowadzenie prozdrowotnego sposobu życia, kondycji fizycznej.
<ul style="list-style-type: none"> • przestrzega zasad postępowania w przypadku podejrzenia występowania COVID-19 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje objawy występujące przy COVID-19, • aktualizuje wiedzę dotyczącą objawów, przebiegu i leczenia COVID-19, • charakteryzuje postępowanie z osobą w trakcie choroby jak i mającą symptomy „zespołu pocovidowego”, • stosuje procedury dotyczące postępowania podejrzenia u osoby

<p>Efekty kształcenia.</p> <p>Słuchacz:</p>	<p>Kryteria weryfikacji.</p> <p>Słuchacz:</p>
	<p>COVID-19,</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje działania w przypadku podejrzenia wystąpienia COVID-19.
<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje dokumentację medyczną dotyczącą COVID-19. 	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela rodzaje dokumentacji medycznej stosowanej w profilaktyce COVID-19, wypełnia dokumentację medyczną związaną z wykonywaniem zadań promocyjnych COVID-19, stosuje procedury przechowywania dokumentacji medycznej.
<ul style="list-style-type: none"> przewodzi czynności wspomagające leczenie. 	<ul style="list-style-type: none"> przeprowadza wywiad z pacjentem dotyczący przebiegu choroby, rozdziela zalecenia farmakologii podstawowej i wspomagającej w poszczególnych fazach choroby, wskazuje możliwości terapii, definiuje „zespół pocovidowy”, aktywizuje wiedzę dotyczącą obrazu klinicznego COVID-19, aktualizuje wiedzę dotyczącą rekomendacji nowych leków.
<ul style="list-style-type: none"> stosuje oprogramowanie komputerowe wspomagające wykonywanie zadań zawodowych 	<ul style="list-style-type: none"> przestrzega zasad etyki i norm prawnych dotyczących bezpiecznego korzystania z internetu oraz ochrony informacji i danych

Efekty kształcenia. Słuchacz:	Kryteria weryfikacji. Słuchacz:
związanych z profilaktyką i leczeniem COVID-19.	<ul style="list-style-type: none">• wyszukuje, gromadzi, selekcjonuje, przetwarza i wykorzystuje informacje przydatne w profilaktyce i leczeniu COVID-19,• wprowadza dane do elektronicznej dokumentacji zgodnie z kompetencjami zawodowymi i kodem dostępu.

5. Plan nauczania dodatkowej umiejętności zawodowej

Tabela 2. Plan nauczania dodatkowej umiejętności zawodowej

Nazwa zajęć	Liczba godzin	Uwagi do realizacji (forma zajęć, metody pracy np. wykład, ćwiczenia praktyczne, zajęcia w aptekach i aptekach szpitalnych, pracowniach itp.)
Podstawy profilaktyki zdrowotnej w zakresie przeciwdziałania epidemii i powikłań chorobowych.	40	Zajęcia teoretyczne 40 godz. (metody: wykład, seminarium, dyskusja, lekcja odwrócona, praca z tekstem, prowadzenie zajęć online).
Profilaktyka zdrowotna w zakresie przeciwdziałania epidemii i powikłań chorobowych w praktyce.	60	Zajęcia teoretyczne 60 godz. (ćwiczenia praktyczne w punktach aptecznych i aptekach szpitalnych, pracowniach medycznych, próby pracy, ćwiczenia praktyczne).
Łączna liczba godzin zajęć:	100	

6. Program nauczania przedmiotów wyodrębnionych w ramach dodatkowej umiejętności zawodowej

6.1. Podstawy profilaktyki zdrowotnej w zakresie przeciwdziałania epidemii i powikłań chorobowych

Cele ogólne przedmiotu:

1. posługiwanie się przepisami prawa farmaceutycznego i procedurami wewnętrznymi aptek ogólnodostępnych dotyczące COVID-19,
2. charakteryzowanie działań w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki związane z epidemią COVID-19,
3. określanie działań na rzecz poprawy zdrowia społeczeństwa oraz inicjatyw wspomagających leczenie COVID-19,
4. rozwijanie świadomości i postaw prozdrowotnych.

Cele szczegółowe. Słuchacz potrafi:

- oceniać zgodność wykonywanych czynności technika farmaceutycznego z obowiązującymi przepisami i procedurami wewnętrznymi aptek ogólnodostępnych dotyczące COVID-19,
- określać zakres działań i podmioty realizujące promocję zdrowia i profilaktykę w związku z epidemią COVID-19,
- wyjaśniać znaczenie zasady DDM i stosowania jej w celu ograniczenia zarażania się wirusem COVID-19,
- wykorzystywać informacje dotyczące szczepień i profilaktyki przed ekspozycyjnej oraz je promować,
- definiować pojęcie zdrowia, wychowania prozdrowotnego i promować je wśród społeczeństwa,
- aktualizować wiedzę dotyczącą objawów, przebiegu i leczenia COVID-19,
- charakteryzować program edukacji zdrowotnej dotyczącej walki ze skutkami epidemii COVID-19,

- promować program edukacji zdrowotnej dotyczącej walki ze skutkami epidemii COVID-19,
- wskazać działania w przypadku podejrzenia wystąpienia COVID-19 u pacjenta,
- omawiać rodzaje dokumentacji medycznej stosowanej w profilaktyce COVID-19,
- charakteryzować zalecenia farmakologii podstawowej i wspomagającej w poszczególnych fazach choroby oraz ewentualnych powikłań.
- opisać „zespół pocovidowy”,
- aktualizować wiedzę dotyczącą rekomendacji nowych leków i prowadzić ich promocję.

Tabela 3. Materiał nauczania przedmiotu uwzględniający oczekiwane efekty kształcenia oraz kryteria ich weryfikacji.

Dział programowy	Temat zajęć	Liczba godzin	Efekty kształcenia. Słuchacz:	Kryteria weryfikacji. Słuchacz:
Podstawy prawne w farmakologii.	1. Przepisy prawa farmaceutycznego i procedury wewnętrzne aptek ogólnodostępnych dotyczące COVID-19.	4	1) stosuje przepisy prawa farmaceutycznego i procedury wewnętrzne aptek ogólnodostępnych dotyczące COVID-19.	<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystuje przepisy prawa wewnętrznego aptek ogólnodostępnych, – używa wybranych przepisów prawa cywilnego, – ocenia zgodność wykonywanych czynności technika farmaceutycznego z obowiązującymi przepisami i procedurami.
Promocja zdrowia i profilaktyka związana z epidemią COVID-19.	1. Określenie działań w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki związane	6	1) podejmuje działania w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki związane z epidemią	<ul style="list-style-type: none"> – definiuje pojęcia: epidemia, koronawirus SARS-Cov-2, promocja zdrowia, edukacja zdrowotna, wychowanie zdrowotne, profilaktyka, polityka zdrowotna, – wskazuje możliwości zarażenia

Dział programowy	Temat zajęć	Liczba godzin	Efekty kształcenia. Słuchacz:	Kryteria weryfikacji. Słuchacz:
	z epidemią COVID-19.		COVID-19.	<p>się koronawirusem,</p> <ul style="list-style-type: none"> – dobiera metody ochrony przed infekcją, – rozróżnia podmioty realizujące promocję zdrowia i profilaktykę w związku z epidemią COVID-19, – dobiera metody profilaktyki, jakie można realizować w pracy zawodowej, – uzasadnia udział technika farmaceutycznego w promocji zdrowia i profilaktyce podczas epidemii, – charakteryzuje program edukacji zdrowotnej dotyczącej walki ze skutkami epidemii COVID-19,
Promocja zdrowia i profilaktyka związana z epidemią COVID-19.	2. Zasada DDM.	4	1) promuje zasadę DDM.	<ul style="list-style-type: none"> – definiuje znaczenie skrótu DDM, – dobiera sposoby dezynfekcji rąk i odkażania powierzchni, – określa wpływ zachowania odpowiedniego dystansu na możliwość zarażenia się wirusem, – rozróżnia rodzaje maseczek, – określa wpływ noszenia maseczek na przenoszenie wirusa COVID-19.
Promocja zdrowia	3. Promocja szczepienia	8	1) promuje szczepienia	<ul style="list-style-type: none"> – gromadzi informacje dotyczące szczepionek przeciw COVID-19,

Dział programowy	Temat zajęć	Liczba godzin	Efekty kształcenia. Słuchacz:	Kryteria weryfikacji. Słuchacz:
i profilaktyka związana z epidemią COVID-19.	przeciw COVID-19 jako element profilaktyki.		przeciw COVID-19 jako element profilaktyki/	<ul style="list-style-type: none"> – interpretuje informacje dotyczące szczepień i profilaktyki przedekspozycyjnej, – wskazuje podstawowe wątpliwości dotyczące szczepień.
Promocja zdrowia i profilaktyka związana z epidemią COVID-19.	4. Prozdrowotny tryb życia.	2	1) promuje prozdrowotny tryb życia.	<ul style="list-style-type: none"> – definiuje pojęcie zdrowia, wychowania prozdrowotnego.
Postępowanie w przypadku podejrzenia występowania COVID-19.	1. Zasady postępowania w przypadku podejrzenia występowania COVID-19.	3	1) przestrzega zasad postępowania w przypadku podejrzenia występowania COVID-19.	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje objawy występujące przy COVID-19, – aktualizuje wiedzę dotyczącą objawów, przebiegu i leczenia COVID-19, – charakteryzuje postępowanie z osobą w trakcie choroby, jak i opisuje „zespół pocovidowy”, – stosuje procedury dotyczące postępowania podejrzenia u osoby COVID-19, – wskazuje działania w przypadku podejrzenia wystąpienia COVID-19.
Dokumentacja medyczna dotycząca	1. charakteryzuje dokumentację medyczną dotyczącą	5	1) charakteryzuje dokumentację medyczną dotyczącą	<ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia rodzaje dokumentacji medycznej stosowanej w profilaktyce COVID-19, – wypełnia dokumentację

Dział programowy	Temat zajęć	Liczba godzin	Efekty kształcenia. Słuchacz:	Kryteria weryfikacji. Słuchacz:
COVID-19.	COVID-19.		COVID-19.	medyczną związaną z wykonywaniem zadań promujących COVID-19.
Działania wspomagające leczenie COVID-19 i powikłań pocovidowych.	1. Wspomaganie leczenie COVID-19 i powikłań pocovidowych.		1) prowadzi czynności wspomagające leczenie.	<ul style="list-style-type: none"> – przeprowadza wywiad z pacjentem dotyczący przebiegu choroby, – rozróżnia zalecenia farmakologii podstawowej i wspomagającej w poszczególnych fazach choroby, – wskazuje możliwości terapii, – definiuje „zespół pocovidowy”, – aktualizuje wiedzę dotyczącą obrazu klinicznego COVID-19, – aktualizuje wiedzę dotyczącą rekomendacji nowych leków.

Propozycje metod nauczania

Współcześnie dydaktyka akcentuje potrzebę wielostronnego, holistycznego kształcenia. Jednostronne stosowanie nawet nowoczesnych metod nie zapewnia dobrych wyników uczenia się. O doborze metod decydują cele zajęć oraz poziom intelektualny słuchaczy/uczestników i predyspozycje uczącego.

Proponowane metody to: wykłady, pokazy, prezentacje multimedialne, aktywizująca metoda tekstu przewodniego, dyskusja dydaktyczna, odczytywanie informacji zamieszczonych w ulotkach i na opakowaniach, aktywizująca metoda przypadków, tekstu przewodniego, dyskusja dydaktyczna, ćwiczenia oraz pokaz z objaśnieniem. Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem zróżnicowanych form: indywidualnie,

w parach lub grupowo. Treści powinny być dostosowane do zróżnicowanego poziomu słuchaczy.

Środki dydaktyczne do przedmiotu. Materiały dydaktyczne: stanowiska komputerowe, zasoby internetowe, materiały multimedialne (prezentacje), filmy edukacyjne (filmy na CD, DVD), nagrania audio, audiobooki, scenariusze zajęć, arkusze ćwiczeń, instrukcje do przeprowadzania ćwiczeń, tablice poglądowe, czasopisma z branży medycznej i farmaceutycznej, publikacje nt. produktów leczniczych, zagrożeń epidemiologicznych, zestaw aktów prawnych i regulaminów dotyczących działalności aptek, katalogi oraz instrukcje obsługi sprzętu oraz aparatury medycznej, a także maszyn czyszczących i sprzęt stosowany do prac porządkowych w aptekach, katalogi z opisami środków czystości do wykonywania prac porządkowych, instrukcje użytkowania środków do wykonywania dezynfekcji i prac porządkowych.

Obudowa dydaktyczna. Pracownia apteczna wyposażona w:

- sprzęt i aparaturę symulującą warunki w aptecce ogólnodostępnej, z dostępem do oprogramowania komputerowego w pracowni komputerowej,
- stanowisko z zestawami wyrobów medycznych niezbędnych oraz środki ochrony osobistej,
- przyrządy do osłuchiwania pacjentów (stetoskop), lampa zabiegowa, wózek reanimacyjny z wyposażeniem, defibrylator manualny z kardiowersją i stymulacją przezskórną, możliwość AED, mankiet ciśnieniowy,
- zestaw prezentacyjny i komunikacyjny, zawierający m.in. tablicę interaktywną, laptop, projektor multimedialny, system nagłośnienia, tor wizyjny z systemem kamer i audio umożliwiającymi rejestrację działań słuchaczy, wyświetlanie materiałów instruktażowych, bezpośrednią komunikację między słuchaczami a nauczycielem,
- zestaw wyposażenia sanitarnego i higienicznego, zawierający m.in.: dozownik na mydło, ręczniki, środek dezynfekcyjny, kosz na odpady.

Warunki realizacji. Zajęcia powinny być prowadzone w pracowni aptecznej wyposażonej w sprzęt i aparaturę symulującą warunki w aptecce ogólnodostępnej.

Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza. Sprawdzenie opanowania przez słuchacza wymagań programowych treści będzie przeprowadzone na podstawie wykonanych ćwiczeń, rozwiązywania testów, opracowania zagadnień tematycznych. W ocenie należy uwzględnić zawartość merytoryczną ćwiczeń, ich poprawność oraz formy przedstawienia. Sprawdzenie osiągnięć powinno odbywać się przez cały okres realizacji programu zajęć na podstawie kryteriów przedstawionych na początku kursu.

Proponuje się, aby osiągnięcia słuchaczy oceniać w zakresie zaplanowanych, uszczegółowionych celów kształcenia na podstawie:

- obserwacji indywidualnej pracy słuchacza,
- oceny jakości wykonania zadań przez słuchacza,
- analizy zaangażowania słuchacza w pracę zespołową,
- opracowania i prezentacji projektów zawodowych,
- oceny wykonania zadanych prac domowych,
- oceny znajomości zakresu: organizacji punktu szczepień w aptece.

Osiągnięcia słuchaczy proponuje się sprawdzać różnorodnymi metodami: testy jednopoziomowe, sprawdzające zarówno wiedzę teoretyczną, jak i umiejętności praktyczne; testy pisemne zamknięte (na dobieranie, typu prawda/fałsz, wielokrotnego wyboru); testy otwarte (z luką); testy ustne.

Umiejętności praktyczne proponuje się sprawdzać na podstawie obserwacji czynności wykonywanych przez słuchacza w trakcie realizacji ćwiczeń. Podczas obserwacji należy zwrócić uwagę na:

- wyszukiwanie i przetwarzanie rzetelnych informacji pozyskanych z różnych źródeł,
- poprawność merytoryczną wykonanych ćwiczeń praktycznych,
- umiejętność pracy w zespole.

Ważne kryteria oceny efektów kształcenia to: zaplanowanie wykonania zadania, dobór elementów oraz sporządzona dokumentacja. Możliwe są również inne sposoby i formy

zaliczenia, takie jak: testy praktyczne, wykonanie projektów, próby pracy, aktywność uczącego się na zajęciach, prezentacje na forum grupy z przeprowadzonych prac.

6.2. Profilaktyka zdrowotna w zakresie przeciwdziałania epidemii i powikłań chorobowych w praktyce

Cele ogólne przedmiotu:

- 1) prowadzenie działań w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki związane z epidemią COVID-19 w tym promowania Zasady DDM,
- 2) stosowanie osiągnięć współczesnej farmakologii podstawowej i wspomagającej w poszczególnych fazach choroby COVID i ewentualnych powikłań związanych z tą chorobą,
- 3) współdziałanie z organizacjami, placówkami medycznymi w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki dotyczących COVID-19.

Cele szczegółowe. Słuchacz potrafi:

- współpracować z organizacjami, placówkami medycznymi w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki dotyczących COVID-19,
- prowadzić samodzielnie porady z zakresu promocji działań profilaktycznych COVID-19, w tym promocję zasady DDM,
- prowadzić działania promujące szczepienia w ramach kampanii promocyjnej,
- promować zasady prowadzenie zdrowego i higienicznego trybu życia wśród klientów apteki,
- pomagać pacjentom znaleźć sposób na prowadzenie prozdrowotnego sposobu życia i poprawę kondycji fizycznej,
- aktualizować wiedzę dotyczącą objawów, przebiegu i leczenia COVID-19 oraz rekomendacji nowych leków używanych w leczeniu COVID-19,
- stosować procedury dotyczące postępowania podejrzenia u osoby COVID-19,
- wyszukiwać, gromadzić, selekcjonować, przetwarzać i wykorzystywać informacje przydatne w wykonywaniu zadań zawodowych dotyczące COVID-19,

- wprowadzać dane do elektronicznej dokumentacji zgodnie z kompetencjami zawodowymi i kodem dostępu, przestrzegając zasad etyki zawodowej i norm prawnych dotyczących bezpiecznego korzystania z internetu oraz ochrony informacji i danych,

Tabela 4. Materiał nauczania przedmiotu uwzględniający oczekiwane efekty kształcenia oraz kryteria ich weryfikacji

Dział programowy	Temat zajęć	Liczba godzin	Efekty kształcenia. Słuchacz:	Kryteria weryfikacji. Słuchacz:
Podstawy prawne.	1. Przepisy prawa farmaceutycznego i procedury wewnętrzne aptek ogólnodostępnych dotyczące COVID-19,	1	1) stosuje przepisy prawa farmaceutycznego i procedury wewnętrzne aptek ogólnodostępnych dotyczące COVID-19.	– ocenia zgodność wykonywanych czynności technika farmaceutycznego z obowiązującymi przepisami i procedurami.
Promocja zdrowia i działania profilaktyczne związane z epidemią COVID-19.	1. Działania w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki związane z epidemią COVID-19.	15	1) podejmuje działania w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki związane z epidemią COVID-19.	– rozróżnia podmioty realizujące promocję zdrowia i profilaktykę w związku z epidemią COVID-19, – dobiera metody profilaktyki, jakie może realizować w pracy zawodowej, – uzasadnia udział technika farmaceutycznego w promocji zdrowia i profilaktyce podczas

Dział programowy	Temat zajęć	Liczba godzin	Efekty kształcenia. Słuchacz:	Kryteria weryfikacji. Słuchacz:
				<p>epidemii,</p> <ul style="list-style-type: none"> – współdziała z organizacjami w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki dotyczących COVID-19, – udziela samodzielnych porad z zakresu profilaktyki COVID-19.
Promocja zdrowia i działania profilaktyczne związane z epidemią COVID-19.	2. Promocja zasady DDM.	4	1) promuje zasadę DDM.	<ul style="list-style-type: none"> – definiuje znaczenie skrótu DDM, – dobiera sposoby mycia rąk, odkażania powierzchni i dezynfekcji przedmiotów codziennego użytku, – rozróżnia rodzaje maseczek, – określa wpływ noszenia maseczek na przenoszenie wirusa COVID-19.
Promocja zdrowia i działania profilaktyczne związane z epidemią COVID-19.	3. Szczepienia przeciw COVID-19 jako element profilaktyki.	5	1) promuje szczepienia przeciw COVID-19 jako element profilaktyki.	<ul style="list-style-type: none"> – prowadzi działania promujące szczepienia, – wskazuje podstawowe wątpliwości dotyczące szczepień.

Dział programowy	Temat zajęć	Liczba godzin	Efekty kształcenia. Słuchacz:	Kryteria weryfikacji. Słuchacz:
Promocja zdrowia i działania profilaktyczne związane z epidemią COVID-19.	4. Promocja prozdrowotnego trybu życia.	5	1) promuje prozdrowotny tryb życia.	<ul style="list-style-type: none"> – promuje zasady prowadzenia zdrowego i higienicznego trybu życia, – kształtuje wyobraźnię i kulturę zdrowotną, – pomaga rozwijać zachowania zdrowego i higienicznego trybu życia, – pomaga znaleźć sposób na prowadzenie prozdrowotnego sposobu życia, kondycji fizycznej.
Postępowanie w przypadku podejrzenia występowania COVID-19.	1. Zasady postępowania w przypadku podejrzenia występowania COVID-19.	5	1. przestrzega zasad postępowania w przypadku podejrzenia występowania COVID-19.	<ul style="list-style-type: none"> – aktualizuje wiedzę dotyczącą objawów, przebiegu i leczenia COVID-19, – stosuje procedury dotyczące postępowania podejrzenia u osoby COVID-19, – wskazuje działania w przypadku podejrzenia wystąpienia COVID-19.
Dokumentacja medyczna	1. charakteryzuje dokumentację	10	1) charakteryzuje dokumentację	<ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia rodzaje dokumentacji medycznej

Dział programowy	Temat zajęć	Liczba godzin	Efekty kształcenia. Słuchacz:	Kryteria weryfikacji. Słuchacz:
dotyczącą COVID-19.	medyczną dotyczącą COVID-19.		medyczną dotyczącą COVID-19.	stosowanej w profilaktyce COVID-19, – wypełnia dokumentację medyczną związaną z wykonywaniem zadań promocyjnych COVID-19, – stosuje procedury przechowywania dokumentacji medycznej.
Działania wspomagające leczenie COVID-19 i chorób pocovidowych.	1. Czynności wspomagające leczenie COVID-19 i chorób pocovidowych.	5	1) prowadzi czynności wspomagające leczenie.	– przeprowadza wywiad z pacjentem dotyczący przebiegu choroby, – wskazuje możliwości terapii, – aktywizuje wiedzę dotyczącą obrazu klinicznego COVID-19, – aktualizuje wiedzę dotyczącą rekomendacji nowych leków.
Oprogramowanie komputerowe w profilaktyce i leczeniu COVID-19.	1. Programy komputerowe wspomagające wykonywanie zadań zawodowych	10	1) stosuje oprogramowanie komputerowe wspomagające profilaktykę i leczenie	– przestrzega zasad etyki i norm prawnych dotyczących bezpiecznego korzystania z internetu

Dział programowy	Temat zajęć	Liczba godzin	Efekty kształcenia. Słuchacz:	Kryteria weryfikacji. Słuchacz:
	związanych z COVID-19.		COVID-19.	oraz ochrony informacji i danych, – wyszukuje, gromadzi, selekcjonuje, przetwarza i wykorzystuje informacje przydatne w profilaktyce i leczeniu COVID-19, – wprowadza dane do elektronicznej dokumentacji – zgodnie z kompetencjami zawodowymi i kodem dostępu.

Propozycje metod nauczania: wykłady, pokazy, prezentacje multimedialne, aktywizująca metoda tekstu przewodniego, dyskusja dydaktyczna, odczytywanie informacji zamieszczonych w ulotkach, na opakowaniach, ćwiczenia i pokaz z objaśnieniem, odgrywanie ról, metody wspomagane komputerowo, analiza wideo. Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem zróżnicowanych form: indywidualnie, w parach lub grupowo. Treści powinny być dostosowane do zróżnicowanego poziomu słuchaczy. Środki dydaktyczne do przedmiotu: materiały drukowane, instrukcje, prezentacje, ulotki, opakowania, oprogramowanie komputerowe służące zarządzaniu aptekami ogólnodostępnymi, szpitalnymi lub punktami aptecznymi, filmy instruktażowe.

Warunki realizacji: zajęcia powinny być prowadzone w pracowni aptecznej wyposażonej w sprzęt i aparaturę symulujące warunki w aptece ogólnodostępnej z dostępem do oprogramowania komputerowego w pracowni komputerowej.

Zajęcia należy prowadzić najczęściej metodą ćwiczeń praktycznych, symulacji zachowań i doświadczania pracy oraz stosując metody aktywizujące słuchaczy. Z uwagi na bezpieczeństwo słuchaczy zajęcia powinny być prowadzone w grupach nie większych niż 16 osób, a podczas wykonywania ćwiczeń słuchacze powinni pracować w grupach maks. 2-osobowych. W trakcie prac ze słuchaczami należy pozostawiać im dodatkowy czas na własne prace związane z realizowanymi celami kształcenia. Dodatkowy czas należy też poświęcić na indywidualizowanie pracy słuchaczy – w zależności od ich możliwości i potrzeb. W czasie prowadzenia zajęć w pracowni należy stosować zasadę, iż nieudane ćwiczenie też może być wysoko ocenione pod warunkiem, iż słuchacz potrafi wyjaśnić przyczyny niepowodzenia oraz wskazać jak powinno ono przebiegać w prawidłowy sposób. Pozwoli to na indywidualizację prowadzonych działań przez słuchaczy oraz pokaże, iż doświadczenie można zdobyć nie tylko poprzez udane doświadczenia. Przypadki trudne można rozpatrywać z całą grupą, wskazując właściwe i możliwe rozwiązania zgodne z prawem oraz zasadami pracy technika farmaceutycznego. W przypadku wystąpień publicznych należy wykorzystać wszelkie możliwe sytuacje pomagające słuchaczom na opanowanie i podnoszenie swoich umiejętności i kompetencji oraz kształtowanie cech wolicjonalnych niezbędnych w realizacji zadań zawodowych w pracy technika farmaceutycznego.

7. Ewaluacja programu nauczania dodatkowej umiejętności zawodowej

7.1. Obszary ewaluacji

Projekt ewaluacji programu nauczania DUZ Działania profilaktyczne i lecznicze COVID-19 z farmakologicznego punktu widzenia – zasada DDM dla zawodu technik farmaceutyczny.

Proponuje się prowadzenie ewaluacji w następujących fazach:

- faza refleksyjna – badanie programu przed jego wdrożeniem w placówce,
- faza kształtująca – badanie programu w czasie jego realizacji w placówce,
- faza podsumowująca – badanie po zakończeniu realizacji całości programu lub jego części w placówce.

Celem ewaluacji jest określenie jakości i skuteczności realizacji programu nauczania DUZ Działania profilaktyczne w zakresie przeciwdziałania epidemii COVID-19, punkty szczepień w aptece w zakresie:

- osiągnięcia szczegółowych efektów kształcenia,
- doboru oraz zastosowania form, metod i strategii dydaktycznych,
- współpracy z pracodawcami,
- wykorzystania bazy technologicznej,
- spójności treści nauczania z celami nauczania,
- przyrost wiedzy słuchaczy.

7.2. Wskaźniki osiągnięcia celu ewaluacji

Wskaźniki osiągnięcia celu ewaluacji.

- faza refleksyjna – badanie programu przed jego wdrożeniem w placówce;
- faza kształtująca – badanie programu w czasie jego realizacji w placówce;

- faza podsumowująca – badanie po zakończeniu realizacji całości programu lub jego części w placówce.

Tabela 5. Faza refleksyjna

Obszar badania	Pytania kluczowe	Wskaźniki świadczące o efektywności	Metody, techniki badania/ narzędzia	Termin badania
Efekty kształcenia.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy treści zawarte w programie nauczania wyczerpują zakres wiedzy, umiejętności i postaw ujętych w programie? 2. Czy umiejętności kluczowe dla zawodu, zostały podzielone na materiał nauczania w taki sposób, aby były kształtowane przez kilka przedmiotów w całym cyklu kształcenia? 3. Czy można będzie kształcić część umiejętności u pracodawców? 4. Czy program nauczania jest dostosowany do potrzeb lokalnego rynku pracy? 5. Czy absolwenci szkoły znajdą zatrudnienie w zawodzie? 	1) Program nauczania umożliwia przygotowanie podjęcia pracy w zawodzie przez absolwenta.	<ul style="list-style-type: none"> - ankiety dla nauczycieli, pracodawców, - wywiad, formularz weryfikacyjny wywiadu, - analiza dokumentacji, - analiza liczby zatrudnionych w zawodzie absolwentów. 	- okres przed wprowadzeniem programu.

Obszar badania	Pytania kluczowe	Wskaźniki świadczące o efektywności	Metody, techniki badania/ narzędzia	Termin badania
Relacje między poszczególnymi elementami częściami programu.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy program nauczania uwzględnia chronologię czynności? 2. Czy korelacja między przedmiotami czasowa i treściowa jest możliwa do osiągnięcia w placówce? 3. Czy program nauczania umożliwia kształtowanie postaw słuchaczy? 4. Czy program nauczania umożliwia osiągnięcie celów z uwzględnieniem indywidualizacji procesu nauczania? 5. Czy program nauczania umożliwia prowadzenie procesu nauczania, łącząc teorię z praktyką? 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Program nauczania ułatwia uczenie się innych przedmiotów dzięki powiązaniom, jakie występują. 2) Realizacja programu umożliwia nabywanie i kształtowanie umiejętności komunikowania się, pracy w zespole, rozwiązywania problemów, rozwijania zainteresowań oraz poszukiwania informacji z różnych źródeł. 	<ul style="list-style-type: none"> - ankiety dla prowadzących kształcenie zawodowego, pracodawców, - analiza wyników egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie, - próba celowa, - analiza dokumentacji. 	- koniec kursu.
Trafność doboru materiału nauczania, metod, środków	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy placówka posiada środki dydaktyczne proponowane w programie? 2. Czy jest możliwość 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Materiał nauczania, zastosowane metody i dobór środków dydaktycznych 	<ul style="list-style-type: none"> - ankiety dla nauczycieli kształcenia zawodowego, - próba celowa, - wywiad, 	- koniec kursu.

Obszar badania	Pytania kluczowe	Wskaźniki świadczące o efektywności	Metody, techniki badania/ narzędzia	Termin badania
dydaktycznych, form organizacyjnych ze względu na przyjęte cele.	<p>realizacji kształcenia w sposób proponowany w Warunkach realizacji w bazie placówki?</p> <p>3. Czy można będzie kształcić część umiejętności u pracodawców?</p> <p>4. Czy dobór metod nauczania pozwoli na osiągnięcie celu?</p> <p>5. Czy proponowane metody umożliwiają realizację treści?</p> <p>6. Czy dobór środków dydaktycznych pozwoli na osiągnięcie celu?</p>	wspomaga przygotowanie słuchacza do pracy technika farmaceutycznego.	- analiza dokumentacji.	
Stopień trudności programu z pozycji słuchacza.	<p>1. Czy program jest trudny w realizacji?</p> <p>2. Czy program odpowiada zasadom stosowanym w placówce?</p> <p>3. Czy program można uatrakcyjnić i dostosować do potrzeb placówki?</p> <p>4. Jak program nauczania motywuje słuchaczy do</p>	<p>1) Program nauczania jest ciekawy i nowoczesny; rozwija zainteresowania słuchacza, motywuje go do pogłębiania wiedzy i umiejętności zawodowych.</p> <p>2) Kryteria oceniania</p>	<p>- ankiety dla nauczycieli kształcenia zawodowego,</p> <p>- ankiety dla słuchaczy,</p> <p>- analiza dokumentacji.</p>	- koniec kursu.

Obszar badania	Pytania kluczowe	Wskaźniki świadczące o efektywności	Metody, techniki badania/ narzędzia	Termin badania
	<p>pogłębienia wiedzy?</p> <p>5. Czy program nauczania rozwija zainteresowania słuchaczy?</p>	odpowiadają kryteriom stosowanym w placówce.		

Tabela 6. Faza kształtująca

Przedmiot badania	Pytania kluczowe	Wskaźniki	Zastosowane metody, techniki narzędzia	Termin badania
Stosuje przepisy prawa farmaceutycznego i procedury wewnętrzne aptek ogólnodostępnych dotyczące COVID-19.	<p>1. Czy słuchacz stosuje przepisy prawa farmaceutycznego i procedury wewnętrzne aptek ogólnodostępnych dotyczące COVID-19?</p> <p>2. Czy słuchacz organizuje stanowisko pracy zgodnie z zasadami ergonomii i w sposób bezpieczny?</p> <p>3. Czy słuchacz dobiera środki ochrony</p>	<p>1) Wskazuje akty prawa farmaceutycznego o w zakresie dotyczącym realizacji zadań technika farmaceutycznego o w związku z przeciwdziałaniem COVID-19.</p> <p>2) Określa warunki i organizację pracy zapewniające wymagany poziom ochrony zdrowia i życia przed zagrożeniami</p>	<p>- ankiety dla słuchaczy i nauczycieli kształcenia zawodowego, pracodawców</p> <p>- obserwacja, kwestionariusz wywiadu z nauczycielami, słuchaczami i pracodawcami,</p> <p>- analiza wyników egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie,</p> <p>- próba celowa.</p>	<p>- koniec kursu,</p> <p>- po ogłoszeniu wyników egzaminów końcowych,</p> <p>- w trakcie procesu nauczania.</p>

Przedmiot badania	Pytania kluczowe	Wskaźniki	Zastosowane metody, techniki narzędzia	Termin badania
	indywidualnej adekwatnie do występującego zagrożenia?	<p>występującymi w środowisku pracy technika farmaceutycznego.</p> <p>3) Określa sposoby prowadzenia gospodarki odpadami, gospodarki wodno-ściekowej w aptece.</p> <p>4) Wskazuje czynniki szkodliwe w środowisku pracy technika farmaceutycznego.</p> <p>5) Dobiera środki ochrony indywidualnej do występujących szkodliwych czynników w wykonywaniu czynności zawodowych.</p> <p>6) Organizuje wybrane stanowisko pracy</p>		

Przedmiot badania	Pytania kluczowe	Wskaźniki	Zastosowane metody, techniki narzędzia	Termin badania
		zgodnie z wymogami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska.		
Podejmuje działania w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki w czasie epidemii COVID-19.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy słuchacz określa zakres realizacji podstawowych metod profilaktyki dotyczącej COVID-19? 2. Czy słuchacz współdziała z organizacjami do tego powołanymi w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki dotyczących COVID-19? 3. Czy słuchacz udziela samodzielnych porad z zakresu profilaktyki 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Wyjaśnia pojęcia: epidemia, promocja zdrowia, edukacja zdrowotna, wychowanie zdrowotne, profilaktyka, polityka zdrowotna. 2) Określa zakres działań i podmioty realizujące promocję zdrowia i profilaktykę w związku z epidemią 	<ul style="list-style-type: none"> - ankiety dla słuchaczy i nauczycieli zawodu, - analiza wyników egzaminów końcowych, - próba celowa, - analiza dokumentacji, - obserwacja. 	<ul style="list-style-type: none"> - koniec kursu, - po ogłoszeniu wyników egzaminów końcowych, - w trakcie procesu nauczania.

Przedmiot badania	Pytania kluczowe	Wskaźniki	Zastosowane metody, techniki narzędzia	Termin badania
	<p>COVID-19?</p> <p>4. Czy słuchacz realizuje program edukacji zdrowotnej dotyczącej walki ze skutkami epidemii COVID-19?</p>	<p>COVID-19.</p> <p>3) Wymienia metody profilaktyki, jakie można realizować w pracy zawodowej.</p> <p>4) Uzasadnia udział technika farmaceutycznego w promocji zdrowia i profilaktyce podczas epidemii.</p> <p>5) Współdziała z organizacjami do tego powołanymi w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki dotyczących COVID-19.</p> <p>6) Udziela samodzielnych porad z zakresu profilaktyki COVID-19.</p> <p>7) Charakteryzuje</p>		

Przedmiot badania	Pytania kluczowe	Wskaźniki	Zastosowane metody, techniki narzędzia	Termin badania
		program edukacji zdrowotnej dotyczącej walki ze skutkami epidemii COVID-19.		
Promuje zasadę DDM.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy słuchacz charakteryzuje poszczególne elementy skrótu DDM? 2. Czy słuchacz potrafi prowadzić prezentacje dezynfekcji rąk i odkażania powierzchni? 3. Czy słuchacz udziela samodzielnych informacji z zakresu korzystania z maseczki? 4. Czy słuchacz potrafi samodzielnie poprowadzić prelekcję promującą zasadę DDM stosowaną 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Wyjaśnia znaczenie skrótu DDM. 2) Charakteryzuje poszczególne elementy skrótu. 3) Opisuje sposoby dezynfekcji rąk i odkażania powierzchni. 4) Prezentuje mycie rąk i sposoby dezynfekcji przedmiotów codziennego użytku. 5) Opisuje wpływ zachowania odpowiedniego dystansu na możliwość zarażenia się wirusem. 6) Wymienia rodzaje 	<ul style="list-style-type: none"> - analiza wyników egzaminów końcowych, - próba celowa, - analiza dokumentacji, - obserwacja. 	

Przedmiot badania	Pytania kluczowe	Wskaźniki	Zastosowane metody, techniki narzędzia	Termin badania
	w walce z rozprzestrzenianiem się epidemii COVID-19?	maseczek. 7) Określa wpływ noszenia maseczek na przenoszenie wirusa COVID-19.		
Promuje szczepienia przeciw COVID-19 jako element profilaktyki.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy słuchacz potrafi udzielić informacji dotyczących szczepionek przeciw COVID-19? 2. Czy słuchacz potrafi prowadzić prezentacje i działania promujące szczepienia? 3. Czy słuchacz udziela samodzielnych informacji dotyczących szczepień i możliwości powikłań? 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Gromadzi informacje dotyczące szczepionek przeciw COVID-19. 2) Interpretuje informacje dotyczące szczepień i profilaktyki przedekspozycyjnej. 3) Prowadzi działania promujące szczepienia. 4) Wyjaśnia podstawowe wątpliwości dotyczące szczepień. 	<ul style="list-style-type: none"> - analiza wyników egzaminów końcowych, - próba celowa, - analiza dokumentacji, - obserwacja. 	
Promuje prozdrowotny tryb	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy słuchacz charakteryzuje 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Definiuje pojęcie zdrowia, 	<ul style="list-style-type: none"> - analiza wyników egzaminów końcowych, 	

Przedmiot badania	Pytania kluczowe	Wskaźniki	Zastosowane metody, techniki narzędzia	Termin badania
życia.	<p>zasady wychowania prozdrowotnego?</p> <p>2. Czy słuchacz samodzielnie potrafi udzielać informacji dotyczącej prowadzenia zdrowego i higienicznego życia?</p> <p>3. Czy słuchacz udziela samodzielnych informacji z zakresu wychowania prozdrowotnego?</p>	<p>wychowania prozdrowotnego.</p> <p>2) Promuje zasady prowadzenie zdrowego i higienicznego trybu życia.</p> <p>3) Kształtuje wyobraźnię i kulturę zdrowotną.</p> <p>4) Pomaga rozwijać zachowania zdrowego i higienicznego trybu życia.</p> <p>5) Pomaga znaleźć sposób na prowadzenie prozdrowotnego sposobu życia, poprawy kondycji fizycznej.</p>	<p>- próba celowa,</p> <p>- analiza dokumentacji,</p> <p>- obserwacja.</p>	
Przestrzega zasad postępowania w przypadku podejrzenia występowania COVID-19.	<p>1. Czy słuchacz charakteryzuje objawy występujące przy COVID-19?</p> <p>2. Czy słuchacz stosuje procedury dotyczące</p>	<p>1) Opisuje objawy występujące przy COVID-19.</p> <p>2) Wykonuje działania w przypadku podejrzenia wystąpienia</p>	<p>- ankiety dla słuchaczy i nauczycieli zawodu,</p> <p>- analiza wyników egzaminów końcowych,</p> <p>- próba celowa,</p> <p>- analiza dokumentacji,</p> <p>- obserwacja.</p>	<p>- koniec kursu,</p> <p>- po ogłoszeniu wyników egzaminów końcowych,</p> <p>- w trakcie</p>

Przedmiot badania	Pytania kluczowe	Wskaźniki	Zastosowane metody, techniki narzędzia	Termin badania
	<p>postępowania podejrzenia u osoby COVID-19?</p> <p>3. Czy słuchacz wykonuje działania w przypadku podejrzenia wystąpienia COVID-19?</p>	COVID-19.		procesu nauczania.
Charakteryzuje dokumentację medyczną dotyczącą COVID-19.	<p>1. Czy słuchacz charakteryzuje rodzaje dokumentacji medycznej stosowanej w procesie szczepienia przeciw COVID-19?</p> <p>2. Czy słuchacz potrafi wypełnić dokumentację medyczną związaną z wykonywaniem zadań szczepienia przeciw COVID-19?</p> <p>3. Czy słuchacz</p>	<p>1) Omawia rodzaje dokumentacji medycznej stosowanej w procesie szczepienia przeciw COVID-19.</p> <p>2) Wypełnia dokumentację medyczną związaną z wykonywaniem zadań szczepienia przeciw COVID-19.</p> <p>3) Charakteryzuje prowadzenie dokumentowania wykonanych</p>	<p>- ankiety dla słuchaczy i nauczycieli zawodu,</p> <p>- analiza wyników egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie,</p> <p>- próba celowa,</p> <p>- analiza dokumentacji,</p> <p>- obserwacja.</p>	<p>- koniec kursu,</p> <p>- po ogłoszeniu wyników egzaminów końcowych,</p> <p>- w trakcie procesu nauczania.</p>

Przedmiot badania	Pytania kluczowe	Wskaźniki	Zastosowane metody, techniki narzędzia	Termin badania
	potrafi przygotować materiały informacyjne związane ze szczepieniami przeciw COVID-19?	czynności zawodowych. 4) Chroni dokumentację medyczną przed osobami postronnymi i przed zniszczeniem. 5) Omawia zasady zabezpieczenia i przechowywania dokumentacji medycznej.		
Prowadzi czynności wspomagające leczenie.	1. Czy słuchacz charakteryzuje zalecenia farmakologii podstawowej i wspomagającej w poszczególnych fazach choroby? 2. Czy słuchacz potrafi samodzielnie przeprowadzić wywiad z pacjentem dotyczący choroby?	1) Przeprowadza wywiad z pacjentem dotyczący przebiegu choroby. 2) Charakteryzuje zalecenia farmakologii podstawowej i wspomagającej w poszczególnych fazach choroby. 3) Charakteryzuje możliwości terapii.	- ankiety dla słuchaczy i nauczycieli zawodu, - analiza wyników egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie, - próba celowa, - analiza dokumentacji, - obserwacja.	- koniec kursu, - po ogłoszeniu wyników egzaminów końcowych, - w trakcie procesu nauczania.

Przedmiot badania	Pytania kluczowe	Wskaźniki	Zastosowane metody, techniki narzędzia	Termin badania
	<p>3. Czy słuchacz potrafi charakteryzować możliwości terapii osób, które przebyły COVID-19?</p> <p>4. Czy słuchacz potrafi zaprezentować nowe trendy w leczeniu związane z COVID-19?</p> <p>5. Czy słuchacz potrafi opisać „zespół pocovidowy”?</p>	<p>4) Opisuje „zespół pocovidowy”.</p> <p>5) Aktywizuje wiedzę dotyczącą obrazu klinicznego COVID-19.</p> <p>6) Aktualizuje wiedzę dotyczącą rekomendacji nowych leków.</p>		
<p>Stosuje oprogramowanie komputerowe wspomagające wykonywanie zadań zawodowych związanych z profilaktyką i leczeniem COVID-19.</p>	<p>1. Czy słuchacz korzysta z internetu z zachowaniem zasad etyki i norm prawnych oraz ochrony informacji i danych?</p> <p>2. Czy słuchacz prowadzi dokumentację komputerową</p>	<p>1) Przestrzega zasad etyki i norm prawnych dotyczących bezpiecznego korzystania z internetu oraz ochrony informacji i danych.</p> <p>2) Wyszukuje, gromadzi, selekcjonuje,</p>	<p>- ankiety dla słuchaczy i nauczycieli zawodu,</p> <p>- analiza wyników egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie,</p> <p>- próba celowa,</p> <p>- obserwacja,</p> <p>- analiza dokumentacji.</p>	<p>- koniec kursu,</p> <p>- po ogłoszeniu wyników egzaminów końcowych,</p> <p>- w trakcie procesu nauczania.</p>

Przedmiot badania	Pytania kluczowe	Wskaźniki	Zastosowane metody, techniki narzędzia	Termin badania
	zgodnie z kompetencjami zawodowymi i kodem dostępu?	<p>przetwarza i wykorzystuje informacje przydatne w wykonywaniu zadań zawodowych.</p> <p>3) Wprowadza dane do elektronicznej dokumentacji zgodnie z kompetencjami zawodowymi i kodem dostępu.</p>		

Tabela 7. Faza podsumowująca

Przedmiot badania	Pytania kluczowe	Wskaźniki	Zastosowane metody, techniki narzędzia	Termin badania
Wyniki egzaminu końcowego z dodatkowej umiejętności zawodowej.	<p>1. Ilu słuchaczy ukończyło DUZ?</p> <p>2. Ilu słuchaczy zdało egzamin końcowy na minimum 50%?</p> <p>3. Ilu słuchaczy uzyskało maksymalną liczbę punktów na egzaminie końcowym z</p>	<p>1) 70% słuchaczy przystępujących do egzaminu końcowego.</p>	<p>- ankiety dla słuchaczy i nauczycieli kształcenia zawodowego,</p> <p>- analiza ilościowa wyników egzaminów końcowych,</p> <p>- próba celowa,</p> <p>- analiza dokumentacji.</p>	<p>- koniec kursu,</p> <p>- po ogłoszeniu wyników egzaminów końcowych,</p> <p>- w trakcie procesu nauczania.</p>

Przedmiot badania	Pytania kluczowe	Wskaźniki	Zastosowane metody, techniki narzędzia	Termin badania
	zakresu DUZ?			
Ocena programu	<p>1. Czy program nauczania umożliwia zdobycie wiedzy i umiejętności zawodowych niezbędnych do wykonywania zawodu?</p> <p>2. Czy program nauczania umożliwia nabywanie, utrwalanie wiedzy i umiejętności określonych w programie nauczania DUZ?</p>	2) 70% słuchaczy ukończyło DUZ.	<p>- ankiety dla słuchaczy i nauczycieli zawodu,</p> <p>- analiza wyników egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie,</p> <p>- próba celowa,</p> <p>- analiza dokumentacji.</p>	<p>- koniec kursu,</p> <p>- po ogłoszeniu wyników egzaminów końcowych,</p> <p>- w trakcie procesu nauczania.</p>

Dzięki ewaluacji programu nauczania dodatkowej umiejętności zawodowej Działania profilaktyczne w zakresie przeciwdziałania epidemii COVID-19, punkty szczepień w aptece możliwa będzie optymalizacja treści programowych, bazy dydaktycznej oraz stosowanych metod nauczania. Pozwoli to na efektywniejsze kształcenie umiejętności przydatnych na rynku pracy.

7.3. Przykładowe narzędzia ewaluacji

Przykładowe narzędzia ewaluacji. Podczas realizacji procesu ewaluacji przedmiotu o charakterze teoretycznym zaleca się stosowanie głównie metod jakościowych (wywiad,

obserwacja) oraz ilościowych (ankiety)¹. W trakcie badań ewaluacyjnych powinno się zastosować wiele metod badawczych, w tym na przykład:

- ankieta – kwestionariusz ankiety,
- obserwacja – arkusz obserwacji,
- wywiad, rozmowa – lista pytań,
- analiza dokumentów – arkusz informacyjny, dyspozycje do analizy dokumentów,
- pomiar dydaktyczny – sprawdzian, test,
- techniki wywiadu zogniskowanego,
- techniki gry symulacyjnej,
- metodę indywidualnych przypadków².

W przypadku przedmiotu zawodowego jedną z ważnych metod jest samoocena prowadzącego zajęcia, który powinien też dokonać weryfikacji i oceny oraz przydatności posiadanych materiałów dydaktycznych oraz ogólnego wyposażenia pracowni dobranej stosownie do ich tematyki przedmiotowej, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju i postępu technologicznego oraz zmian w regulacjach prawnych odnoszących się do farmacji i zawodu technika farmaceutycznego. Ewaluacji powinny również podlegać zagadnienia ujęte w sprawdzianach pisemnych oraz testach osiągnięć, a także sposoby pracy słuchaczy i osiągnięcia, które można także uzyskać w trybie kształcenia online, wykorzystując metody i formy kształcenia zdalnego oraz właściwe środki techniczne, w przypadku ich wykorzystania.

¹ Jak być jeszcze lepszym? Ewaluacja w edukacji, red. G. Mazurkiewicz, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2012

W obliczu bardzo dynamicznie zmieniającej się światowa sytuacja epidemiologiczna związana z mutacją wariantów COVID-19, ewaluacja poprzez samoocenę jest niezbędna do późniejszej oceny stanu aktualności wiedzy przekazywanej słuchaczom.

8. Wykaz proponowanej literatury

8.1. Podręczniki i publikacje naukowe

- [1] Andres J. red.: *Wytyczne resuscytacji 2015* (red.) wyd. Polska Rada Resuscytacji, 2016
- [2] Andruszkiewicz A., Banaszekiewicz M.: *Promocja zdrowia Tom 1. Teoretyczne podstawy promocji zdrowia*. Czelej, 2008
- [3] Bernatowska E., Grzesiowski P., *Szczepienia Ochronne*; PZWL Wydawnictwo Lekarskie, 2021
- [4] Bukala W., Szczęch K.: *Bezpieczeństwo i higiena pracy*. WSiP sp. z o. o., 2013
- [5] Dyzmann-Sroka A., Piotrowski T.: *Programy zdrowotne. Skuteczna profilaktyka zachorowań*. PZWL, 2017
- [6] Dzieciatkowski T., Filipiak K., *Koronawirus-CoV-2*; PZWL Wydawnictwo Lekarskie, 2021
- [7] Gehrmann B., Koch W.-G.: *Profile działania leków roślinnych*. MedPharm Polska, 2006
- [8] Goździcka-Józefiak; *Wirusologia*. PWN, 2022
- [9] Jachowicz R.: *Receptura apteczna*. PZWL, 2019
- [10] Kohlmünzer S. *Farmakognozja*. PZWL, 2013
- [11] Kruś S.: *Patologia. Podręcznik dla licencjackich studiów medycznych*. PZWL, 2000
- [12] Lamer – Zarawska E., Kowal-Gierczak B., Niedworok J.: *Fitoterapia i leki roślinne*. PZWL, 2012
- [13] Lipińska A., Wiśniewska–Leśków S.: *Język angielski w aptece skills upgrade*. MedPharm, 2017
- [14] Olszanecki R., Wołkow P., Jawień J.: *Farmakologia*. PZWL, 2017
- [15] Peuke C.: *Wskazówki racjonalnego przyrządzania leku recepturowego*. MedPharm, 2017

- [16] Płusa Tadeusz, *COVID-19 Patogemia i postępowanie*. PZWL Wydawnictwo Lekarskie, 2021
- [17] Rączkowski B.: *BHP w praktyce*. ODDK Sp. z o. o., 2016
- [18] Sznitowska M.: *Farmacja stosowana - Technologia postaci leku*. PZWL, 2017
- [19] Traczyk W.: *Fizjologia człowieka w zarysie*. PZWL, 2004
- [20] Warchał M.: *Cywilizacja zdrowia*. Wydawnictwo e-bookowo, 2016
- [21] Wieczorek S., Żukowski P.: *Organizacja bezpiecznej pracy*. Tarbonus Sp. z o. o., 2014
- [22] Woźniacka R.: *Zarys anatomii człowieka dla szkół medycznych*. AZ, 2012
- [23] Wysocki Jacek; *Szczepienia w pytaniach i odpowiedziach*. Help Mec 2007
- [24] Marianna Zając, Anna Jelińska, Izabela Muszalska, Maria Nogowska, Beata Stanisław.: *Ocena jakości substancji leczniczych i preparatów farmaceutycznych według wymagań farmakopealnych*. ICH. Kontekst, 2000

8.2. Witryny internetowe

- [i1] <https://www.nia.org.pl/>
Witryna internetowa - Naczelnej Izby Aptekarskiej – zawierająca informacje dla farmaceutów [dostęp 25.02.2023]
- [i2] <https://politykazdrowotna.com/artukul/raport-o-stanie-aptek-w-polsce-za-duzo-placowek-zbyt-niskie-marze-rx-brak-personelu/833777>
Witryna internetowa PZ (Polityka Zdrowotna) Raport o stanie aptek [dostęp 25.02.2023]
- [i3] <https://www.nia.org.pl/2022/07/04/apel-naczelnaj-izby-aptekarskiej-i-organizacji-pacjentow-w-sprawie-rozszerzenia-szczepien-w-aptekach>
Witryna internetowa Naczelna Izba Aptekarska - Apel Naczelnej Izby Aptekarskiej i organizacji pacjentów w sprawie rozszerzenia szczepień w aptekach [dostęp 25.02.2023]

[i4] <https://pulsmedycyny.pl/kursy-przygotowujace-farmaceutow-do-szczepienia-przeciw-COVID-19-i-grypie-jest-propozycja-mz-1149531>

Witryna internetowa Puls Farmacji – Kursy przygotowujące farmaceutów do szczepienia przeciwko COVID-19 i grypie – jest propozycja Ministerstwa Zdrowia
[dostęp 25.02.2023]

[i5] <https://mgr.farm/aktualnosci/jakie-szkolenie-musi-ukonczyc-farmaceuta-by-szczepic-przeciw-grypie-jest-rozporzadzenie>

Witryna internetowa mgr.farm jestem farmaceutą – Jakie szkolenie musi ukończyć farmaceuta, by szczepić przeciw grypie? [dostęp 25.02.2023]

[i6] <https://www.termedia.pl/mz/Co-wiemy-o-profilaktyce-zakazen-wirusem-SARS-CoV-2,49833.html>;

Witryna internetowa Termedia – Co wiemy o profilaktyce zakażeń wirusem SARS-CoV-2 [dostęp 01.03.2023]

[i7] <https://www.rynekaptek.pl/z-aptecznej-polki/farmaceuci-z-prawem-do-szczepienia-ale-tylko-na-COVID-19,43428>

Witryna internetowa Rynek aptek [dostęp 25.02.2023]

[i8] <https://farmacja.pl/dia-farmaceuci-dostana-punkty-edukacyjne-za-szkolenia-ze-szczepien>

Witryna internetowa Farmacja [dostęp 25.02.2023]

[i9] <https://www.cmkp.edu.pl/wp-content/uploads/pdf/Program-kursow-w-ramach-szkolenia-ciaglego-farmaceutow-zatrudnionych-w-aptekach-i-hurtowniach-farmaceutycznych-2020-2021.pdf>

Witryna internetowa Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego [dostęp 25.02.2023]

8.3. Zalecenia, normy, noty aplikacyjne

[z1] Ustawa z dnia 1 marca 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wprowadzeniem e-recepty (Dz.U. 2018 poz. 697 z późn. zm.)

-
- [z2] Ustawa z dnia 7 kwietnia 2022 r. o wyrobach medycznych (Dz.U. 2022 poz. 974)
- [z3] Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 5 września 2022 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz.U. 2022 poz. 2132)
- [z4] Ustawa z dnia 12 maja 2022 r. o zmianie ustawy – Prawo farmaceutyczne oraz ustawy o zawodzie farmaceuty (Dz.U. 2022 poz. 1344) z późniejszymi zmianami
- [z5] Ustawa z dnia 1 grudnia 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023 poz. 240)
- [z6] Ustawa z dnia 11 sierpnia 2021 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. 2021 poz. 1491) wraz z późniejszymi zmianami
- [z7] Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 11 października 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu wydawania pozwoleń oraz dokumentów niezbędnych do przywozu, wywozu, wewnątrzwspólnotowego nabycia lub wewnątrzwspólnotowej dostawy środków odurzających, substancji psychotropowych lub prekursorów kategorii 1 (Dz.U. 2019 poz. 1983)
- [z8] Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2009 r. w sprawie kwalifikacji osób wydających produkty lecznicze w placówkach obrotu pozaaptecznego, a także wymogów, jakim powinien odpowiadać lokal i wyposażenie tych placówek oraz punktów aptecznych (Dz.U. 2009 nr 21 poz. 118)
- [z9] Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 lipca 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie reklamy produktów leczniczych (Dz.U. 2022 poz. 1554)
- [z10] Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 23 grudnia 2020 r. w sprawie recept (Dz.U. 2020 poz. 2424)

[z11] Urzędowy Wykaz Produktów Leczniczych Dopuszczonych do Obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej <https://bip.urpl.gov.pl/pl/biuletyny-i-wykazy/urz%C4%99dowy-wykaz-produkt%C3%B3w-leczniczych>

[z12] Wykaz leków refundowanych
<https://www.gov.pl/web/zdrowie/obwieszczenie-ministra-zdrowia-z-dnia--20-pazdziernika-2022-r-w-sprawie-wykazu-refundowanych-lekow-srodkow-spozywczych-specjalnego-przeznaczenia-zywniowego-oraz-wyrobow-medycznych-na-1-listopada-2022-r>

[z13] Farmakopea Polska – Zasady stosowania w Polsce wymagań farmakopealnych określone są w art. 25 ustawy z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne. Ustęp 1 tego artykułu ustawy stanowi, że „Podstawowe wymagania jakościowe oraz metody badań produktów leczniczych i ich opakowań oraz surowców farmaceutycznych określa Farmakopea Europejska lub jej tłumaczenie na język polski zawarte w Farmakopei Polskiej”